

Miljöpartiet och vetenskapen

I flera riksdagspartier finns högt uppsatta politiker med udda åsikter, men **Jesper Jerkert** menar att Miljöpartiet särskilt skiljer ut sig.

ALLA RIKSDAGSPARTIER säger sig tro på såväl människans förmåga att skaffa sig kunskap om naturen som hennes möjlighet att använda kunskapen i goda syften. Så även Miljöpartiet. Visserligen finns inget avsnitt i mp:s parti-program om vetenskapens roll i samhället, men i partiets *Hälsorapport*, som godkänts av partistyrelsen, finns följande formulering:

”Grön ideologi måste lika väl som andra ideologier utnyttja sig av och förlita sig på den vetenskap som finns och som är en gemensam tillgång för hela mänskligheten.”¹

Det heter också:

”Den kritiska granskningen och bedömningen är särskilt viktig eftersom vetenskapliga rön ofta är underlag för politiska beslut. Generellt för politiskt beslutsfattande gäl-

ler idag tyvärr att tilltron till det som påstås vara vetenskap är alltför stor.”²

Och på ett annat ställe:

”Systematiskt kunskapsinsamlade måste ständigt ske. Vårt budskap är att metoderna ständigt måste utvecklas och kritiskt granskas. Det gäller också att kunna bedöma de vetenskapliga

resultaten med insikt om metodernas förtjänster och begränsningar både i samhällsplaneringen och i det kliniska vårdarbetet. Om detta inte görs finns risk för feltolkningar.”³

Mp har alltså en på papperet positiv men ändå sunt kritisk inställning till vetenskap. Låt oss se hur denna syn omsätts i praktiken, i några frågor där partiet håller hög profil.

KRAVLÖST STÖD TILL OVETENSKAPLIG MEDICIN

I en riksdagsmotion från 2004 undertecknad av sex miljöpartister (av 17 mp-ledamöter) med Jan Lindholm som förstanamn föreslås att regeringen ”snarast finner en långsiktig lösning som reglerar och säkrar tillgängligheten av de antroposofiska läkemedlen”.⁴ Bakgrunden är att antroposofiska mediciner inte kan registreras som läkemedel

enligt svensk läkemedelslag, detta p.g.a. ”orimliga dokumentationskrav”, som motionärerna skriver. Vidare heter det: ”Antroposofiska läkemedel har en stark och självklar ställning i många andra länder, däribland Tyskland, och vi anser att det [sic] ska ha det också i Sverige.”⁵

Antroposofisk medicin går tillbaka på Rudolf Steiners (1861-1925) andesyner. Den består av en rad metoder: naturläkemedel, eurytmi (ett slags rituella rörelser), massage, konstterapi, m.m.⁶ Trots att antroposofisk medicin har funnits i drygt 80 år har den som helhet aldrig testats vetenskapligt. I en nyligen genomförd systematisk översikt konstaterades att inte en enda studie kunde utvärderas.⁷ Enstaka läkemedel, t.ex. mistelpreparatet Iscador, har däremot undersökts och då befunnits vara verkningslösa.⁸

Det är riktigt att dokumentationskraven är mycket höga för svenska läkemedel. Kraven skärptes efter neurosedynskandalen. Men antroposofiska läkemedel uppfyller inte heller enklare krav, eftersom de aldrig visats vara effektiva i kliniska prövningar.

Mp driver på för att olika landsting ska sluta avtal med Vidarkliniken, det antroposofiska sjukhuset i Järna, Södertälje kommun. Exempelvis säger Göran Larsson, regionfullmäktigeledamot i Västra Götaland och ordförande i mp Skaraborg, i ett pressmeddelande 2004:

”Kliniken är oerhört framgångsrika [sic] när det gäller vård av cancersjuka, rehabilitering av patienter med multipel skleros, reumatism, fibromyalgi, kroniskt trötthetssyndrom och utbrändhet, och för många av dessa grupper finns ingen hjälp att få inom skolmedicinen.”⁹

Tillfrågad om vilket vetenskapligt stöd som kan uppåddas för Vidarklinikens verksamhet bifogade Larsson en

lång lista över artiklar med anknytning till kliniken.¹⁰ Dessa studier visar dock inte att antroposofisk vård skulle vara bättre än konventionell. Istället handlar de om t.ex. ändrad sjukdomsflora i antroposofiska miljöer, eller om patienters sjukdomssymptom och upplevda livskvalité på Vidarkliniken, utan jämförelse med kontrollgrupp.¹¹ En studie som förefaller visa att bröstcancerdrabbade kvinnor får högre livskvalité med antroposofisk vård än med konventionell vård¹² lider av uppenbara brister och metodfel.¹³ Det verkar osannolikt att Larsson eller någon annan ledande miljöpartist läst och förstått artiklarna.

I höstbudgeten 2004 tryckte mp på för att få igenom riktat stöd till Vidarkliniken. Resultatet blev att sjukhuset får 3 miljoner kr per år under en treårsperiod.¹⁴ Stödet till antroposofisk medicin är en miljöpartistisk profilfråga.

Mp flörtar också mer allmänt med ovetenskapliga behandlingsmetoder. En fråga som drivs är momsbefrielse för patientbesök hos alternativmedicinare.¹⁵ Mp:s företrädare talar också mycket allmänt om behovet av ”samverkan” mellan vetenskaplig och ovetenskaplig medicin. Det är svårt att hävda att varje samverkan skulle vara av ondo, men mp:s företrädare har ofta orimliga utgångspunkter när de hävdar att alternativmedicin i olika avseenden ska ”jämställas” med skolmedicin. Kritiskt förhållningssätt saknas. ”Vår avsikt är att naprapater, aku-

Mp driver på för att landsting ska sluta avtal med Vidarkliniken, det antroposofiska sjukhuset i Järna.

Bild: Niels Howmøller

punktörer, kiropraktorer, homeopater och andra alternativmedicinare ska bli erkända i svensk hälso- och sjukvård”, säger Lena-Maj Anding, gruppledare för mp i Stockholms läns landsting.¹⁶

Mp förefaller ointresserat av vilken evidens som kan uppådas för eller emot alternativa behandlingsmetoder. Den huvudförklaring som partiets företrädare framhåller när det gäller synen på alternativmedicin är att många människor använder sig av den. Detta är sant om alterna-

tivmedicin definieras så brett att t.ex. massage inkluderas. En så bred definition användes i den oftast refererade undersökningen av svenskarnas alternativmedicinanvändning.¹⁷ Men det är stor skillnad mellan massage och t.ex. homeopati. Att massage skulle kunna ha positiva effekter är okontroversiellt. Massage kräver inte heller absurda eller nästan övernaturliga teorier för att kunna förklaras. Det tråkiga med mp:s politik är att mycket få ansatser görs att skilja mellan eventuellt verksamma behandlingar och garanterat överksamma. När partiet föreslår att man ska forska mer om alternativmedicin gör man det av ett märkligt skäl:

”För att förstärka komplementärmedicinen och dess legitimitet bör en professur inrättas i ’hälsoinriktad medicin’ (komplementära behandlingsmetoder) vid t.ex. universitetet i Linköping.”¹⁸

Det handlar alltså om att förstärka metodernas legitimitet, inte att ta reda på huruvida de fungerar.

STÖD TILL OVETENSKAPLIG FORSKNING

I mp:s partiprogram står under rubriken ”Skog, jordbruk, fiske och livsmedel”:

”Vi arbetar för en övergång till ett ekologiskt jordbruk som utgår från kretsloppstänkande med minsta möjliga påverkan på de naturliga livsprocesserna. (...) Med ekologiskt jordbruk menar vi ett långsiktigt hållbart jordbruk där till exempel både biodynamisk och organisk-biologisk odling ingår.”¹⁹

Huruvida s.k. ekologiskt jordbruk verkligen är mer miljövänligt än konventionellt jordbruk är föremål för debatt bland forskare. Märkligare med citatet är dock att mp

uttryckligen pekar ut biodynamisk odling som föredömlig. Att detta är en viktig fråga för mp visas av att partiet i förhandlingarna om statsbudgeten 2004 lyckades få igenom ett riktat basstöd till Stiftelsen Biodynamiska Forskningsinstitutet i Järna med 0,5 miljoner kronor per år.²⁰

Biodynamisk odling är en antroposofisk verksamhet. Den liknar andra alternativa odlingsideologier genom att man varken använder konstgödsel eller bekämpningsmedel. Men den skiljer ut sig genom att gå tillbaka på Rudolf Steiners andesyner. I biodynamisk odling försöker man således fånga in "kosmiska krafter", bl.a. genom att använda preparat som verkar enligt ockulta principer och som tillverkas på de mest besynnerliga sätt. Ett visst kompostpreparat framställs t.ex. genom att hackade barkbitar av ek läggs i en skalle från något husdjur, omges av torv och grävs ned i marken på hösten på ett ställe där mycket regnvatten rinner förbi. Hänsyn till planeternas positioner är också ett viktigt inslag i biodynamisk odling.²¹ Verksamheten är totalt ovetenskaplig.

Tyvärr är inte detta ett isolerat misstag i mp:s forskningspolitik. När det gäller forskning kring mun- och tandhälsa har partiet också bestämda uppfattningar:

"Vi stödjer Tandvårdsskadeförbundet, som genom åren samlat både egen erfarenhet och en stor vetenskaplig kunskapsbas. Vi vill ha tillbaka Amalgamenheten i Uppsala, som visat på mycket goda resultat enligt en enkätuppföljning bland sina över 800 patienter."²²

Amalgamenheten vid Akademiska sjukhuset i Uppsala fick mycket kritik för att den använde okontrollerade och icke utvärderingsbara metoder. Socialstyrelsen kritiserade enheten år 1996. En utredning tillsatt av Medicinska fa-

kulteten vid Uppsala universitet levererade kritik år 2000.²³ Enheten lades ner samma år av politikerna i Uppsala läns landsting. Den statliga Dentalmaterialutredningen²⁴ föreslog dock år 2003 att regeringen skulle stödja amalgamforskning vid Metallbiologiskt centrum i Uppsala med 15 miljoner kr, vilket regeringen också beslutade. (Metallbiologiskt centrum är en efterföljare till Amalgamenheten, med samma personal och samma metoder.) Utredningen hade tillkommit efter påtryckningar från mp. Utredningens kvalitet dömdes ut från tandläkarhåll. Tore Dérand, professor i odontologisk teknologi och dentala material, sade om utredningens sakkunniga: ”Det går inte att spåra någon vetenskaplig kompetens.”²⁵ Socialstyrelsen, Vetenskapsrådet och SBU (Statens beredning för medicinsk utvärdering) dömde alla ut Metallbiologiskt centrum och ansåg att inga pengar borde delas ut.²⁶ *Uppsala Nya Tidning* har dessutom avslöjat att ledande personer bakom Amalgamenheten/Metallbiologiskt centrum har haft privata affärsintressen i verksamheten.²⁷ Mp spelar högt, både etiskt och medicinskt, när partiet tvingar igenom statligt stöd till tvivelaktigt skötta verksamheter.

Om amalgam och kvicksilver finns mycket forskning.^{28,29} Jag ska inte beskriva den här, utan nöja mig med att säga att en gigantisk epidemiologisk studie för några år sedan

**Hackade
barkbitar av
ek läggs i en
skalle från
något husdjur,
omges av torv
och grävs ned i
marken.**

inte visade några korrelationer mellan antal amalgamfyllningar och hälsa.³⁰ Mp tror dock inte mycket på epidemiologin, enligt partiets *Hälsorapport*:

”Att inse epidemiologins begränsningar är livsviktigt när slutsatser skall dras. Detta är särskilt viktigt inom den miljömedicinska forskningen eller då slutsatser skall dras om hälsoskadliga produkter och företeelser. Skador på känsliga individer fångas exempelvis inte upp. Tecken på hälsofarliga företeelser upptäcks inte i tid och förebyggande åtgärder försvåras därmed. Trots att epidemiologin inte är en lämplig metod för att upptäcka tidiga miljörelaterade skador på känsliga individer är det just så den används idag.”³¹

Det är riktigt att man med stora epidemiologiska studier kan missa enstaka känsliga individer. Det ligger i det statistiska tillvägagångssättets natur. Men sådana individer kan man undersöka på annat sätt. På det stora hela är epidemiologisk forskning ett utmärkt instrument för att finna samband mellan olika variabler bland många människor. Jag känner i varje fall inte till någon effektivare metod. Det gör nog inte mp heller.

ELÖVERKÄNSLIGHET

Mp har tagit strid för de elöverkänsligas sak. Den mp-riksdagsledamot som agerat mest i denna fråga är Lotta Nilsson Hedström, partiets språkrör 1999-2002.³² Slående är att Nilsson Hedström underkänner forskning och helt litar på de överkänsligas förklaringsmodeller:

”Tillräckligt många VET – med ett bevisvärde 1000 gånger mer pålitligt än all teoretisk forskning – vad de blir sjuka av. Det må vara hur komplext, psykosomatiskt och

multifaktoriellt som helst – jag känner folk som ber mig inte bara stänga av mobilen, utan ta isär den och bära ut den i ett annat rum, om de ska kunna prata med mig. De ljuger inte. De har inte medvetet valt sitt lidande...”³³

Nej, de elöverkänsliga ljuger inte i betydelsen ’vilsleder medvetet’, men de har inte rätt när det gäller orsaken till besvären. Lotta Nilsson Hedström antyder att det bara finns ”teoretisk forskning” kring elöverkänslighet. Inte alls. I en nyligen publicerad översikt över provokationsstudier gjorda på påstått elöverkänsliga sammanfattades 31 experiment med sammanlagt 725 försökspersoner. (Med ”provokationsstudie” menas att försökspersonerna ska säga om apparaten är på- eller avslagen utan att kunna avgöra det på något annat sätt än genom den elöverkänsliga reaktionen.) Av de 31 experimenten visade 24 helt negativa resultat, medan sju var åtminstone delvis positiva. Av dessa sju hade forskarna i två av fallen själva gjort uppföljningsstudier men då misslyckats med att upprepa resultatet. Vidare förefaller tre av de positiva experimenten lida av felaktigt använd statistik. De två återstående positiva experimenten är inbördes oförenliga.³⁴

Forskningen ger alltså ett mycket tydligt besked: elöverkänslighet beror inte på fysisk påverkan från den elektriska apparaten i fråga. Till elöverkänslighet räknas då också påstådda besvär av påslagna mobil-

**Lotta Nilsson
Hedström
underkänner
forskning och
litar helt på de
elöverkänsligas
förklarings-
modeller.**

telefoner. Under senare år har provokationsstudier med mobiltelefoner gjorts, också de med helt negativa resultat.^{35, 36} För den medicinhistoriskt intresserade kan noteras att elöverkänslighet följer precis samma mönster som t.ex. bildskärmssjuka på 1980-talet, oral galvanism på 1970-talet och skrivkramp på 1830-talet.³⁷ Ingen av dessa sjukdomar har visat sig bero på det som de drabbade upplevt som orsaken till sina besvär.

Mp har även tydliga åsikter om besvär efter mer långvarig användning av t.ex. mobiltelefoner. Frågorna om omedelbara besvär och långsiktiga risker blandas stundom ihop. Det händer att resonemang om el- och mobilöverkänslighet (d.v.s. omedelbara reaktioner) ”spiller över” på resonemang om långsiktiga riskökningar. Men frågorna har i själva verket mycket olika kunskapsmässig status. Huruvida omedelbar mobilöverkänslighet verkligen beror på om mobilen är på- eller avslagen kan avgöras utan större problem. Utförda studier tyder på att ingen koppling finns. Frågan om långsiktiga risker kräver förstas långsiktiga studier, och där är det mycket svårare att få raka besked. Därför är det riskabelt att, som mp gör, liera sig med personer som hävdar att elöverkänslighet och mobilöverkänslighet beror på just el och mobiltelefoner, när forskningen visar att så inte är fallet. Det försvagar mp:s möjligheter att varna för långsiktiga risker, som eventuellt är verkliga.

Som exempel på att mp understödjer extremiståsikter kan nämnas att Lena Brun, regionsekreterare för mp i Örebro län, skrivit ett gemensamt pressmeddelande med en företrädare för Föreningen El- och Bildskärmsskadade, i vilket bl.a. hävdas: ”I Sverige godkänner man 50 miljoner

gångar starkare strålning för 3G, än vad vi enligt forskning tål.”³⁸ Detta låter ju mycket alarmerande, och jag frågade därför Brun per e-post vad det vetenskapliga underlaget var. Hon vägrade dock att svara. Jag skickade även frågan vidare till mp centralt, utan att få något svar.

KONSPIRATIONER OCH OKUNNIGHET

I ovetenskapliga kretsar har man svårt att förstå varför de egna teorierna inte tas på allvar av andra. Konspirations-teorier är vanliga som förklaring. Tendenser till konspirationstänkande finns även hos mp. Att erkänna mobiltelefoners farlighet är enligt Lotta Nilsson Hedström obekvämt ”[f]ör forskare som håller sig mainstream och inte (enligt Thomas Kuhns principer) ’har intresse av att släppa in anomalier i det rådande forskningsparadigmet’”.³⁹

På likartat sätt uttrycker sig partiet officiellt när det gäller amalgam. I *Hälsorapport*, som godkänts av partistyrelsen, står:

”Det torde vara både prestige och ekonomiska hänsyn som hindrar att kunskap om amalgamets skadlighet blir erkänd.”⁴⁰

Visst händer det att vetenskapliga resultat undertrycks p.g.a. just prestige och ekonomiska hänsyn, men det är ändå anmärkningsvärt att ett svenskt riksdagsparti så tydligt tar ställning för udda uppfattningar i vetenskapligt avgörbara frågor.

Vissa mp-företrädare går så långt att de förnekar vetenskapliga undersökningars värde. Lena-Maj Anding, gruppleddare för mp i Stockholms läns landsting, säger t.ex. om alternativmedicinska behandlingsmetoder:

”De här behandlingarnas effekt går inte att bevisa på

samma sätt som för läkemedel. Men man kan inte blunda för att dessa yrkesgrupper har stor kompetens, att de hjälper många människor och att till exempel kineserna använt akupunktur i hundratals år med erkänd effekt.”⁴¹

Gunvor G. Ericson, gruppledare för miljöpartiet i Landstinget Sörmland och vice ordförande i landstingsstyrelsen, har engagerat sig starkt för ovetenskaplig medicin i allmänhet och Vidarkliniken i synnerhet. Jag har haft e-postkorrespondens med Ericson, och det är tydligt att hon är både okunnig om och ointresserad av hur man vetenskapligt undersöker behandlingsmetoders effekter. Dessutom ger hon oreserverat stöd till new age-skribenten Sanna Ehdins pseudovetenskapliga idéer.⁴²

Apropå okunnighet så kan jag inte undanhålla läsaren följande citat från en riksdagsmotion av mp:s Jan Lindholm och Ingegerd Saarinen:

”Det innebär att samtliga konventionella mediciner måste receptbeläggas, eftersom dessa består av syntetiska ämnen och kemikalier som automatiskt är giftiga för kroppen.”⁴³

Tron att laboratoriemässigt framställda ämnen automatiskt är giftiga avslöjar en så stor kunskapslucka att man blir stum.

ÄR MP VÄRRE ÄN ANDRA PARTIER?

Jag har påvisat ovetenskapliga tendenser hos mp. Det kan vara värt att fråga om mp är värre än andra partier i detta avseende. I förstone kanske det inte verkar så. Det går t.ex. att finna riksdagsledamöter från andra partier som stött pseudovetenskapliga verksamheter.

I en motion 1992 begärde Tuve Skånberg (kds; nu kd)

att riksdagen skulle ingripa för att ”motarbeta diskrimineringen av creationismen i grundskola, gymnasium och högskola, samt vid tillsättande av doktorandtjänster”.⁴⁴ Motionen presenterar några kreationistiska standardargument och bifogar också en lista över ”erkända forskare” som påstås stödja kreationismen. Skånberg sitter fortfarande i riksdagen (valkrets Skåne län norra och östra).

En annan kd-ledamot, Per Landgren (valkrets Göteborgs kommun), är också kreationist, vilket t.ex. framgår i den av honom redigerade antologin *En bok om vetenskap, evolution, skapelse, gudstro* (2002). Han har flera gånger skrivit i den svenska kreationismens huvudorgan *Genesis*.

Gunnel Wallin (c) har öppet stött pseudovetenskaplig medicin. Hon har gjort det med hänvisning till samma argument som många miljöpartister – allmänhetens påstått stora intresse.⁴⁵ Wallin är även känd som anhängare av s.k. vattenvirvlare som påstås göra vatten hälsosammare, men som i själva verket är helt verkningslösa.⁴⁶ I valet 2002 blev Wallin förbikryssad i sin valkrets (Skåne län norra och östra) och hon är inte längre riksdagsledamot. Sedan år 2004 är hon däremot ordförande i branschorganisationen Kommittén för Alternativ Medicin (KAM).

Dessa exempel visar att vissa partier har sin beskärda del av pseudovetenskapsivrare. Jag vill dock hävda att ovetenskapen blivit regel på vissa områden i mp:s politik, medan den är undantag i andra partier.⁴⁷ Såsom framgått ovan har ovetenskapliga uttalanden gjorts av språkrör, gruppleddare och andra framträdande personer, och mp har i förhandlingar med regeringen drivit igenom stöd till pseudovetenskap. Det är en betydligt allvarligare situation än att enstaka partiförespråkare hyser udda uppfattningar.

GAMLA TENDENSER

De ovetenskapliga tendenserna inom mp är gamla. Redan i ett idéprogram från 1982 heter det:

”För att vissa alternativa sjukvårdsformer skall kunna utvecklas och utvärderas bör samhällsstöd ges till dessa. Samhället bör stödja seriös forskning kring alternativa behandlingsformers effekter.”⁴⁸

Det är helt i sin ordning att alternativmetoderna ska utvärderas (en åsikt som snarast tonats ned under senare år inom mp). Vad som ändå är anmärkningsvärt med citatet är att inget står om att utvärderingen ska göras *först*, så att eventuellt samhällsstöd bara ges till utveckling av sådana metoder som verkar fungera. Jag vill hävda att dörren mot ovetenskaplig medicin har hållits på glänt inom mp ända från början.

Om citatet från 1982 verkar harmlöst så vill jag framhålla formuleringar ur partigrundaren Per Gahrtons bok *Vad vill de gröna?* från 1988. Gahrton skriver att det ”länge rått våldsamt motstånd mot att pröva nya former för vård fullt öppet och med de berördas medverkan. Myndigheterna har bekämpat THX och annat som betecknats som kvacksalveri med oerhörd kraft; antroposofernas Vidarklinik har tidigare vägrats tillstånd för att injicera sina naturmedel och har tvingats slåss för varje preparat, varje piller.”⁴⁹

Gahrton antyder här att användningen av THX inte borde betraktats som kvacksalveri. Han borde känna till att flera noggranna utredningar kom fram till att preparatet var verkningslöst och att det således rörde sig om solklart kvacksalveri.⁵⁰

Gahrtons slutsats blir:

”Alternativ medicin (bl a biologisk, homeopatisk, kinesiologisk, antroposofisk medicin och manuella behandlingsformer som kiropraktik, naprapati m m) bör få utvecklas under stor frihet.”⁵¹

Lägg märke till att Gahrton förutom antroposofisk medicin även ogenerat nämner homeopati, ett snart 200-årigt koncept som inte bara på teoretisk grund strider mot all kemi och fysik vi känner till, utan dessutom saknar stöd i utförda kliniska prövningar.⁵² Han är långt ifrån ensam inom mp om att tro på homeopatin.

NÅGRA TÄNKBARA FÖRKLARINGAR

Varför stödjer just mp ovetenskap? Jag ska inte försöka reda ut denna fråga i hela dess omfattning, men jag föreslår några tänkbara förklaringar i punktform.

- Mp har hela tiden framställt sig som ett radikalt anorlunda parti, ett alternativ. Om alternativ politik är bra, varför skulle då inte alternativ medicin vara det? Jag tror helt enkelt att allt som kallas ”alternativt” uppfattas som starkt positivt i mp-kretsar. Man kan i sammanhanget notera att mp:s tidning länge hette *Alternativet*. Sedan 2000 ägs inte längre tidningen av mp, men den är fortfarande, nu med namnet *Miljömagasinet*, tydligt grön i sin politiska framtoning. Pseudovetenskap förekommer ofta i tidningen.

- I den gröna ideologin ingår en tydligt antiauktoritär hållning. Den innebär bl.a. att man sätter tilltro till lokala lösningar och misstror stora system. Detta kan vara en viktig förklaring till mp:s oreserverade stöd till Vidarkliniken. Det antroposofiska sjukhuset framstår som ett lokalt, lättöverskådligt initiativ, drivet av eldsjälur i vackra miljöer.

Och det är ju riktigt. Men sjukvård består inte enbart av bemötande och miljö. Sjukvård består också av behandling, som sätts in för att specifikt bota eller lindra åkommor. Behandlingar kan utvärderas vetenskapligt. Mp är dock inte intresserat av sådan utvärdering.

- Att mp särskilt engagerar sig i överkänslighetssyndrom kan ha att göra med att de ses som miljösjukdomar. Precis som det finns dolda miljöhot ute i naturen, finns lömska hot mot vårt välbefinnande på närmare håll – i våra hem (elektriska prylar, mobiltelefoner) och t.o.m. i våra munnar.

- Folk med udda åsikter har helt enkelt dragits till mp, då de ser att det är möjligt att få igenom åsikterna som officiell mp-politik. Exempelvis är minst en person i mp:s partistyrelse antroposof (Mats Pertoft, kommunalråd i Södertälje).

- Sist men inte minst tror jag att en god portion vanlig okunnighet spelar roll. Har man t.ex. ingen aning om vilka grunddragen i homeopatin är, kan man inte heller ha en välargumenterad politisk uppfattning om homeopatins roll i svensk sjukvård.

SLUTORD

Exakt hur förklaringarna till mp:s ovetenskap ska vägas samman överlämnar jag åt andra att bedöma. Syftet med denna artikel är endast att påtala partiets ovetenskapliga tendenser. Jag anser att tendenserna är mycket bekymmersamma. Att uppmuntra till användning av behandlingar som saknar evidens är inte bara ovetenskapligt utan också oetiskt. Att stödja forskning som av all expertis döms ut som undermålig är ansvarslost. Att överta de elöverkänsl-

gas förklaringsmodeller utan att kontrollera relevant forskning är okunnigt – och hjälper inte de drabbade ett dugg. Mp:s konsekventa stöd till metoder grundade på antroposofisk andeskådning är oacceptabelt.

Risken är stor att mp:s agerande i dessa frågor drar löje över partiets försök att framstå som ett seriöst alternativ i svensk politik. Partiet skulle tjäna på att felaktigheterna rensades ut. Med tanke på ovetenskapens långa historia i mp tror jag dock inte att det är gjort i en handvändning.

Jesper Jerkert är ordförande i Vetenskap och Folkbildning. I sin (gröna) ungdom var han ett tag medlem i mp. Numera är han inte medlem i något parti.

NOTER

Mp:s motioner, pressmeddelanden, rapporter, insändare, anföranden och partiprogram är tillgängliga via www.mp.se. Riksdagsmotioner är också tillgängliga via www.riksdagen.se/debatt/motioner/.

1. Miljöpartiet de gröna, *Hälsorapport*, rapport nr 2, 2002, s. 23.
2. Ibid., s. 25.
3. Ibid., s. 27.
4. Motion av Jan Lindholm, Lotta Hedström, Ingegerd Saarinen, Mikaela Valtersson, Helena Hillar Rosenqvist och Barbro Feltzing (samtliga mp), ”Antroposofiska läkemedel”, undertecknad 2004-10-02.
5. Även enskilda ledamöter från de andra riksdagspartierna har lagt liknande motioner och klagat över att regelverket för antroposofiska läkemedel är oklart. De uttalar sig dock inte så tydligt positivt om medlen som miljöpartisterna.
6. En översikt ges av Sven Ove Hansson, ”Antroposofisk medicin – en granskning”, i J. Jerkert (red.), *Antroposofin – en kritisk granskning*, Stockholm: Leopard 2003, s. 34-53.

7. E. Ernst, "Anthroposophical medicine: a systematic review of randomised clinical trials", *Wiener Klinische Wochenschrift* 116, 2004, s. 128-130.
8. E. Ernst, K. Schmidt & M. K. Steuer-Vogt, "Mistletoe for cancer? A systematic review of randomised clinical trials", *International Journal of Cancer* 107, 2003, s. 262-267.
9. Pressmeddelande, "Miljöpartiets Göran Larsson: -Västra Götalandsregionens centrala avtal med Vidarkliniken måste förlängas!", 2004-10-19.
10. E-post från Göran Larsson till Dan Larhammar 2004-11-17.
11. Vissa av studierna sammanfattas (okritiskt) i M. Eklöf & A. Kullenberg, *Komplementär medicin. Forskning, utveckling, utbildning*. Rapport på uppdrag av Landstingsförbundet. Linköping: Tema Hälsa och samhälle, Linköpings universitet, utan år [2004], s. 47-48.
12. M. Carlsson et al., "Evaluation of quality of life/life satisfaction in women with breast cancer in complementary and conventional care", *Acta Oncologica* 43(1), 2004, s. 27-34.
13. Jag har själv använt artikeln av Carlsson m.fl. som diskussionsunderlag i seminarier om hur man *inte* ska bedriva forskning. De viktigaste felen i artikeln behandlas av Hans Isaksson, "En exemplariskt dålig studie", *Folkvett* 2/2004, s. 43-47.
14. Pressmeddelande, "Gröna segrar i höstbudgeten 2004", 2004-09-10.
15. Motion av Kerstin-Maria Stalin, Helena Hillar Rosenqvist, Lotta N Hedström, Mona Jönsson och Mikaela Valtersson (samtliga mp), "Komplementär medicin", undertecknad 2002-10-22. I rättvisans namn ska sägas att frågan om momsbefrielse för alternativmedicin även har drivits av enstaka (c)-ledamöter. Se t.ex. motion av Birgitta Hambræus (c), "Alternativ sjukvård", undertecknad 1995-01-25.
16. Stefan Helte, "Miljöpartiet fick igenom skrivning", *Dagens Medicin* 43/2002.
17. *Stockholmare och den komplementära medicinen*. HSN12/01. Hälso- och sjukvårdsnämnden, Stockholms läns landsting, 2001.
18. *Hälsorapport*, s. 13.
19. *Partiprogram Miljöpartiet de gröna* [2001], s. 27.
20. Pressmeddelande, "Gröna framgångar i statsbudgeten", utan datum [2003].

21. En översikt över såväl biodynamisk som annan alternativ odling ges av Holger Kirchmann & Olof Andrén, "Biodynamiskt och ekologiskt jordbruk", i J. Jerkert (red.), *Antroposofin – en kritisk granskning*, Stockholm: Leopard 2003, s. 54-70.
22. *Hälsorapport*, s. 21.
23. L. Holmberg et al., *Utvärdering av verksamheten vid Amalgamenheten, Akademiska sjukhuset i Uppsala*. Slutrapport från utvärderingsgruppen tillsatt av Medicinska fakulteten, Uppsala Universitet, juli 2000.
24. www.dentalmaterial.gov.se/.
25. Björn Ramel, "Expertis dömer ut amalgamutredning", *Dagens Forskning* 1/2003, s. 7.
26. Daniel Jansson, "Regeringen ignorerade experter", *Uppsala Nya Tidning* 2003-02-07, s. 5.
27. Daniel Jansson, "Pengar till omtvistad forskning", *Uppsala Nya Tidning* 2003-02-06, s. 4.
28. T.W. Clarkson, L. Magos & G.J. Myers, "The toxicology of mercury – current exposures and clinical manifestations", *New England Journal of Medicine* 349, 2003, s. 1731-1737.
29. T. Leonhardt, "Amalgamsyndromet ur ett idéhistoriskt perspektiv", *Läkartidningen* 98, 2001, s. 3817-3824 & 3940-3948.
30. C. Bengtsson et al., "Inget samband mellan antal amalgamfyllningar och hälsa", *Läkartidningen* 98(9), 2001, s. 930-933.
31. *Hälsorapport*, s. 26.
32. Lotta Nilsson Hedströms namn skrivs ibland även Lotta N Hedström, ibland bara Lotta Hedström.
33. Anförande av Lotta Hedström på SSI-seminarium, "Min roll att påtala att folk också blir sjuka", 2004-11-09.
34. G. J. Rubin, J. D. Munshi & S. Wessely, "Electromagnetic hypersensitivity: A systematic review of provocation studies", *Psychosomatic Medicine* 67, 2005, s. 224-232.
35. M. Hietanen, A.-M. Hämmäläinen & T. Husman, "Hypersensitivity symptoms associated with exposure to cellular telephones: No causal link", *Bioelectromagnetics* 23, 2002, s. 264-270.
36. C. Haarala et al., "Effect of a 902 MHz electromagnetic field emitted by mobile phones on human cognitive function: A replication study", *Bioelectromagnetics* 24, 2003, s. 283-288.

37. C.-J. Göthe, "Från skrivkramp till bildskärmssjuka", *Folkvett* 2/2000, s. 7-19.
38. Pressmeddelande, "Vad gör strålningen i huvudet", 2004-10-21.
39. Anförande av Lotta Hedström på SSI-seminarium, "Min roll att påtala att folk också blir sjuka", 2004-11-09.
40. *Hälsorapport*, s. 21.
41. Stefan Helte, "Miljöpartiet fick igenom skrivning", *Dagens Medicin* 43/2002.
42. Gunvor G. Ericson, "Vidarkliniken är ett komplement", insändare i *Katrineholmskuriren*, 2002-11-14.
43. Motion av Jan Lindholm och Ingegerd Saarinen (båda mp), "Förändring av läkemedelslagen i syfte att spara pengar och gynna hälsa på naturlig väg", undertecknad 2004-11-27.
44. Motion av Tuve Skånberg (kds), "Creationism", undertecknad 1992-01-27.
45. Gunnel Wallin, "Ge alternativmedicinen dess rättmätiga plats i sjukvården", *Läkartidningen* 98(24), 2001, s. 2954.
46. "Vattenvirvlar i Riksdagen" (notis), *Folkvett* 3/2001, s. 62-63.
47. Kreationismen torde ha ett icke försumbart stöd bland kd:s företrädare. Till och med dåvarande partiledaren Alf Svensson sade i en intervju i P1 i augusti 2002 att evolutionsläran och skapelsetron båda var "teorier" och därmed likvärdiga. När Svensson fick hård kritik för detta (t.ex. av Svante Linusson, "Alf Svenssons fundamentalism hotar samarbete", *Dagens Nyheter* 2002-08-25), mildrade han formuleringen väsentligt. Huruvida detta var en reell eller enbart taktisk reträtt är inte lätt att veta.
48. *Nu kommer Miljöpartiet! Om Miljöpartiet av miljöpartister med det officiella partiprogrammet*, Stockholm: Timo förlag 1982, s. 157. (Trots bokens titel har programmet från 1982 av senare miljöpartister kallats idéprogram. Mp:s första partiprogram antogs 1993.)
49. Per Gahrton, *Vad vill de gröna?* Göteborg: Korpen 1988, s. 97.
50. En livfull beskrivning av THX-affären ges av Jerzy Einhorn, *Det är människor det handlar om*, Stockholm: Bonniers 1998, s. 191-209.
51. Gahrton, *Vad vill de gröna?*, s. 98.
52. E. Ernst, "A systematic review of systematic reviews of homeopathy", *British Journal of Clinical Pharmacology* 54, 2002, s. 577-582.